

A Vitázás Strukturált Formái

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	2
1. Karl Popper	2
2. Rövidített disputa	3
3. Lincoln-Douglas.....	3
4. Paris V	4
5. Oxford	4
6. Fishbowl conversation.....	5
Összefoglaló táblázat.....	7

Bevezetés

A vitakultúra manapság több évezredes múltra tekint vissza. Történetének kezdete az ókori görögökhöz köthető, amely időben még külön, szöveggel foglalkozó tudományágnak számított a grammatika és a retorika mellett. A középkorban már az európai oktatásban is tanították, a történelem előrehaladtával pedig több és több stílusa alakult ki. A viták hosszú múltjának ellenére sokan összetévesztik a vitát a veszekedéssel. Legegyszerűbben definiálva, akkor beszélünk vitáról, ha két vagy több ember egy témán belül ellenkező véleményekkel rendelkezik.

A különböző nézőpontok összeütköztetése és a kritikus gondolkodás révén mára a vitázás a társadalmi és személyes fejlődés egyik alapvető eszközévé vált. A különböző strukturált vitaformák segítenek a résztvevőknek abban, hogy szabályozott keretek közt, tiszteletteljes módon érveljenek, kérdezzenek és fogadják az övékkel ellentétes véleményeket.

Ebben a leírásban több strukturált vitaformát is bemutatok, melyek segítenek abban, hogy a viták ne a konfliktusokra, hanem az építő jellegű eszmecserére alapuljanak. Fontos azt is megemlíteni, hogy az általunk rendezett vitaestek felépítése ezen leírásokra fognak alapulni. Továbbá a különböző vitastílusok, struktúrájuk erősségének szempontjából „csökkenő sorrendben” lesznek felsorolva. Ez alapján az első vita a legerősebben, míg az utolsó a legkevésbé erősen strukturált. Néhány vitaforma esetében, melyekben egyes csapatok résztvevőinek előre meghatározott szerepe van, a beszélők kódokkal lesznek meghatározva: a csapatok „A” vagy „B” betűvel vannak jelölve, a személyek pedig számmal. Az „A” betűvel jelölt csapat a tételmondat mellett, a „B” betűvel jelzett csapat pedig a tételmondat ellen érvel. Ez alapján tehát az „A3” személy a tételmondat mellett érvelő csapat harmadik beszélője.

1. Karl Popper

A Karl Popper stílusú vita, más néven disputa, egy erősen strukturált vitaforma. Ez azt jelenti, hogy a beszélők sorrendje, szerepe, és beszédeik időtartama is szigorúan meghatározott. Ebből adódóan az időt a vita teljes ideje alatt nyomon kell követni. Egy Karl Popper vitához összesen 10 főre van szükség: három zsűritag, két háromfős csapat, és egy moderátor. A disputa az időkorlátok alapján 44 perc hosszú, viszont a vita megnyitását és az esetleges csúszásokat figyelembe véve várhatóan 60 és 90 perc közé tehető valódi időtartama, eredményét pedig a zsűri dönti el. A disputa menete a következő:

- I. A1: Első beszéd (6 perc)
- II. B3: Kérdések A1-hez, A1 megválaszolja a kérdéseket (3 perc)
- III. B1: Első beszéd (6 perc)
- IV. A3: Kérdések B1-hez, B1 megválaszolja a kérdéseket (3 perc)
- V. A2: Második beszéd (5 perc)
- VI. B1: Kérdések A2-höz, A2 megválaszolja a kérdéseket (3 perc)
- VII. B2: Második beszéd (5 perc)
- VIII. A1: Kérdések B2-höz, B2 megválaszolja a kérdéseket (3 perc)
- IX. A3: Harmadik beszéd (összegzés) (5 perc)
- X. B3: Harmadik beszéd (összegzés) (5 perc)

2. Rövidített disputa

A rövidített disputa sok részlete hasonlít a Karl Popper stílusú vitára. Ebben a felépítésben is minden résztvevő szerepe, sorrendje és beszédének ideje meghatározott, az eredményt is zsűri határozza meg, illetve létszámbeli különbségek sincsenek. A fő különbségeket, mint a vitaforma neve is sugallja, főképp az idő beosztásában találhatjuk. Így például a disputával szemben a rövidített disputa tartalmaz felkészülési időt és egyeztetési időt is, és egyes beszédekre kevesebb idő jut. A rövidített disputa felépítése a következő:

- I. Felkészülési idő (10 perc)
- II. A1: Első beszéd (tételmondat elemzése, érvelés) (3 perc)
- III. B3: Kérdések A1-hez, A1 megválaszolja a kérdéseket (2 perc)
- IV. B1: Első beszéd (tételmondat elemzése, érvelés) (3 perc)
- V. A3: Kérdések B1-hez, B1 megválaszolja a kérdéseket (2 perc)
- VI. Rövid szünet, a csapattagok egyeztethetnek, új érveket dolgozhatnak ki (5 perc)
- VII. A2: Új érvekkel folytatja a válaszadást (3 perc)
- VIII. B2: Új érvekkel folytatja a válaszadást (3 perc)

3. Lincoln-Douglas

A Lincoln-Douglas féle vita hagyományos módon két személy közt zajlik, nincsenek csapatok. A Lincoln-Douglas vita sajátos természetét viszont nem csak a csapatok hiánya alkotja, hanem a résztvevők közti egyenlőtlenség is. Az utóbbi szerint tehát a két résztvevő, ugyanazon jellegű beszédeire különböző mennyiségű időt kap. Egy Lincoln-Douglas féle vitához így összesen 5 személy szükséges: két vitázó fél és három zsűritag. Természetesen egy moderátor is bevonható

NEAO-KP-1-2024/2-000739

azon esetben, ha a vitázó felek nem képesek a vitát önállóan lebonyolítani (például a vitastruktúra ismeretének hiánya miatt). A vita felépítése a következő:

- I. A1: Nyitóbeszéd, tételmondat igazságának alátámasztása érvekkel (6 perc)
- II. B1: Kérdések A1-hez egyes pontok tisztázása és gyengeségekre való rávilágítás céljából (3 perc)
- III. B1: Konstruktív beszéd, tételmondat megcáfolására szolgáló érvek, válaszok A1 érveire (7 perc)
- IV. A1: Kérdések B1-hez egyes pontok tisztázása és gyengeségekre való rávilágítás céljából (3 perc)
- V. A1: Első támogató visszavágás, A1 megcáfolja a negatív érveket (4 perc)
- VI. B1: Tagadó visszavágás, B1 válaszol A1 visszavágására, megcáfolja a támogató érveket (6 perc)
- VII. A1: Második támogató visszavágás, A1 összegzi érveit és megpróbálja meggyőzni a bírót álláspontja helyességéről (3 perc)

4. Paris V

Egy Paris V stílusú vitához összesen 14 főre van szükség: Két ötfős csapat, három zsűritag és egy moderátor. A két csapat tagjai csapatonként felváltva tarthatják meg beszédeiket, tehát a beszélők sorrendje a következő: A1, B1, A2, B2, A3, B3... Minden résztvevő összesen 6 percet kap beszédének megtartására. A beszédeket az ellenfél csapat megszakíthatja egy úgynevezett „Point of Information”-nel. A Point of Information (POI) lehet egy kérdés, melyet a beszélőnek tesznek fel, vagy lehet egy érv, amely megcáfolja, vagy gyengíti a beszédben elhangzottakat. Ugyan a beszélőknek joga van visszautasítani ezeket, mégis elvárás, hogy legalább kettő POI-t megválaszoljon, vagy azokra ellenérveket hozzon. A tíz résztvevő 6 perces beszédéből adódóan a vita legalább 60 perc hosszú, a zsűri döntését és a lehetséges csúszásokat is figyelembe véve pedig kb. 90 percre tehető egy Paris típusú vita teljes időtartama.

5. Oxford

Az Oxford stílusú vita elég elterjedt típus, ebből adódóan igen sok változata létezik. Vannak olyan tulajdonságok, melyek a legtöbb változat között megegyezik, mint például a beszédek és kérdések sorrendje, vagy a csapatok 2-3 fős létszáma. Általánosságban elmondható, hogy az Oxford féle vita felépítése tartalmazza a következőket:

- I. A és B csapat: Nyitóbeszéd (5-10 perc csapatonként)
- II. A és B csapat: Kérdések az ellenfél csapathoz/visszavágás (3 perc/kérdés, vagy 5 perc/visszavágás)
- III. A és B csapat: Zárszó (2-7 perc)

Természetesen az említett vitastílus nem merül ki ennyiben. Némely változata ugyanis bevonja a közönséget oly módon, hogy a nézők a vita nyertes csapatát is meghatározhatják. Ez kétféleképpen érhető el:

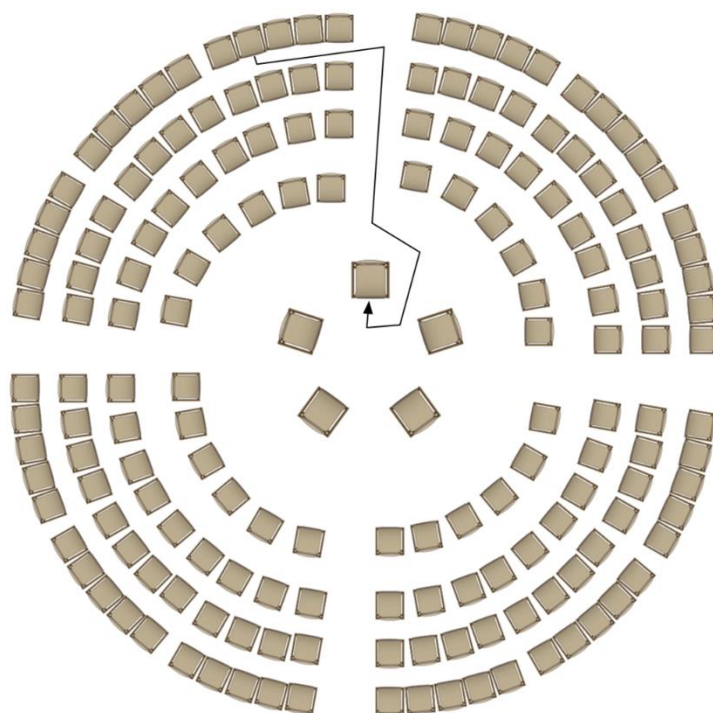
1. Utólagos felméréssel: A moderátor a vita végeztével felméri, hogy a közönség hány tagja áll a tételmondat mellett és ellen. A népszerűbb véleményt képviselő csapat nyer. A fő probléma ezzel a felmérési módszerrel az, hogy a nézők eredetileg nem semleges véleménnyel rendelkeznek a témában.
2. Elő- és utólagos felméréssel: A moderátor a vita előtt és után is felméri, hogy a közönség hány tagja áll a tételmondat mellett és ellen. A vita és az utólagos felmérés végeztével a két felmérés eredményét össze kell hasonlítani, és az a csapat nyer, akinek számára kedvez a felmérések közötti különbség.

Egyes változatokban továbbá a közönség kérdéseket tehet fel a csapatoknak, mielőtt még a csapatok tehetnék fel kérdéseiket egymásnak. A nyertes megválasztása és a kérdések viszont nem korlátozódnak a nézőkre, ugyanis egyes esetekben, az előző vitatípusokban is látott, zsűri dönt és kérdez. Ugyan az Oxford stílusú viták különböző verziói igen eltérőek, általánosságban elmondható, hogy időtartamuk 60 és 90 perc közé tehető.

6. Fishbowl conversation

A fishbowl conversation egy igen különleges és kötetlen vitaforma. Nincs szükség sem csapatokra, sem zsűritagokra, csak egy moderátorra és a vitában résztvevő személyekre. Egy fishbowl conversation jellegű vita megrendezéséhez a vitateret a következőképp szükséges kialakítani:

- I. Belső kör: A belső kör kis számú (hagyományosan 5 darab), kör alakban elhelyezett székből épül fel. A belső körben foglalnak helyet a vitában aktuálisan résztvevők.
- II. Külső kör: A külső kör sok, több rétegben, kör alakban elhelyezett székből épül fel. A székek száma a résztvevők számától függ. A külső körben azok a személyek foglalnak helyet, akik épp nem vesznek részt a vitában.

1. Ábra: A vitatér kialakítása

A fishbowl conversation vitatípusnak két fajtája van: az open fishbowl (nyitott) és a closed fishbowl (zárt).

A nyitott fishbowl-ban a belső körben található öt széken négy személy foglal helyet, és megkezdik a vitát/beszélgetést. Ekkor a külső körben ülő személyek csak figyelemmel követik a belső körben zajló eseményeket. Azonban amikor egy, a külső körben levő személynek olyan gondolatai fogalmazódnak meg, melyeket szívesen megosztana az aktuális témával kapcsolatban, ezt megteheti, miután a belső körben szabadon hagyott széket elfoglalja. Ekkor viszont a beszélgetésben előzőleg aktívan részt vevő vendégek közül egynek önként el kell hagynia a belső kört és a külsőben kell helyet foglalnia. A beszélgetés ideje nem meghatározott, a moderátor zárja le azt, majd összefoglalja az elhangzottakat.

A zárt fishbowl nagyrészt hasonlít a nyitott típusra, annyi különbséggel, hogy a beszélgetésben részt vevők nem cserélődnek a vita előrehaladtával. Ebben az esetben a belső körben található összes (öt) széket elfoglalhatják a vendégek, a külső körben ülők pedig figyelemmel követik a beszélgetést. Az eszmecsere végével a moderátor szintén összefoglalja az elhangzottakat, majd a belső körben ülő összes személy átadja a helyét az addig a külső körben levő öt vendégnek, ezzel megkezdve egy teljesen új diskurzust.

NEAO-KP-1-2024/2-000739

Nemzeti
Együttműködési
Alap

MINISZTERELNÖKSÉG

BETHLEN GÁBOR
Alapkezelő Zrt.

Összefoglaló táblázat

Vitastílus	Karl Popper	Rövidített disputa	Lincoln-Douglas	Paris V	Oxford	Fishbowl
Időtartam	~60-90 perc (Ebből a vita 44 perc)	~45-60 perc (Ebből a vita 30 perc)	~45-60 perc (Ebből a vita 32 perc)	~90 perc (Ebből a vita 60 perc)	~60-90 perc, az szükséges idő a vita pontos formátumától függ	A résztvevők számától és a moderátortól függ
Felkészülési idő	Nincs	10 perc	Nincs	Nincs	Nincs	Nincs
Személyek száma	10	10	5	14	5-10	Minimum 5
Csapatok száma	2	2	2	2	2	-
Személyek száma csapatonként	3	3	5	1	2-3	-
Eredmény megállapítása (Értékelés)	Zsűri dönt	Zsűri dönt	Zsűri dönt	Zsűri dönt	Zsűri/Nézői szavazat	Nincs eredmény
Vita előtti felkészülés	Tájékozódás a vita témájában, beszédek megírása és megtanulása, érvek előkészítése					Tájékozódás a témában
Moderátor és zsűri	3 zsűritag 1 moderátor	3 zsűritag 1 moderátor	3 zsűritag (1 moderátor opcionális)	3 zsűritag 1 moderátor	3 zsűritag 1 moderátor (függ a pontos formátumtól)	1 moderátor
Előnyök	Erős struktúra, szigorú időkorlátok, könnyű koordináció	Erős struktúra, szigorú időkorlátok, könnyű koordináció, tartalmaz felkészülési időt és egy rövid szünetet is	Erős struktúra, szigorú időkorlátok, könnyű koordináció	Erős struktúra, szigorú időkorlátok, könnyű koordináció, a POI-k nagyobb komplexitást eredményeznek, ezáltal a Paris V nagyobb kihívást jelent a résztvevőknek	Könnyű koordináció, rugalmas struktúra, egyes formái bevonják a közönséget is	Sok résztvevő számára biztosít lehetőséget a szereplésre, rugalmas, középpontba helyezi a beszélgetés sokoldalúságát és minőségét, nem teremt feszült hangulatot
Hátrányok	A közönség nincs bevonva, a vita hosszú	A közönség nincs bevonva	A közönség nincs bevonva, csak két személy vesz részt a vitában	A közönség nincs bevonva, a vita hosszú, sok résztvevő szükséges	A csapatok és a közönség kérdései nincsenek elkülönítve, a formátum pontosítására szükség van a vita előtt	Nincsenek csapatok, nincs nyertes, nincs időkorlát, részvételi sorrend meghatározatlan

NEAO-KP-1-2024/2-000739

Ha a fentiek felkeltették érdeklődésed, az alábbi linkeken további részletes információkat találhatsz a különböző vitastílusokról és formákról:

A vitakultúra története:

<https://www.vitakultura.com/a-vita-tortenete/>

Vitázással kapcsolatos fogalmak:

https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/project-result-content/069dade2-0a29-46e7-a08d-4286230db7fe/Debate_manual.pdf

Karl Popper (Disputa):

<https://barankovicsarchiv.hu/f/honlapra/disputamaster.pdf>

Rövidített disputa (és további vitastílusok):

<http://gepeskonyv.btk.elte.hu/adatok/Pedagogia/84N%E1dasi/CD1/03/mell%E9klet/11.htm>

Lincoln-Douglas (és további vitastílusok):

https://www.speechanddebate.org/wp-content/uploads/Intro_to_LD.J.Roberts.7.5.27.pdf

https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/project-result-content/069dade2-0a29-46e7-a08d-4286230db7fe/Debate_manual.pdf

Paris V (és további vitastílusok):

https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/project-result-content/069dade2-0a29-46e7-a08d-4286230db7fe/Debate_manual.pdf

Oxford:

<https://opentodebate.org/what-is-the-oxford-style-debate-format/>

http://www.moszoro.net/docs/Oxford_debate_guidelines.pdf

<https://michael-kaeding.eu/en/nrwdebattierteuropa-en/debate-styles/oxford-style/>

Fishbowl:

<https://www.learningforjustice.org/classroom-resources/teaching-strategies/community-inquiry/fishbowl>

NEAO-KP-1-2024/2-000739

Nemzeti
Együttműködési
Alap

MINISZTERELNÖKSÉG

BETHLEN GÁBOR
Alapkezelő Zrt.